

Dato

10.05.21

Vår Referanse

2020/16

Saksbehandler

Nina N. Hermansen

Protokoll 8/2021

Tariffnemndas vedtak av 10. mai 2021 om fortsatt delvis allmenngjøring av tariffavtale for overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter

Innledning

Saken gjelder videreføring av allmenngjøring av tariffavtale for overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter. Det vises til forskrift 12. oktober 2018 nr. 1700 om allmenngjøring av tariffavtaler overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter.

Tariffnemnda mottok til behandling begjæring fra LO om fortsatt allmenngjøring av Riksavtalen 2020–2022 mellom NHO og NHO Reiseliv på den ene side og LO og Fellesforbundet på den andre siden.

Tariffnemnda mottok fra LO et tillegg til begjæringen datert 31. mai 2021 med reviderte satser fra mellomoppgjøret i tråd med protokoll datert 31. mai 2021 mellom Fellesforbundet og NHO Reiseliv.

Begjæringen

I begjæringen viser LO til at allmenngjøringen av Riksavtalen trådte i kraft 1. januar 2018, og at den har vært virksom i en begrenset periode. LO anfører at de samme forholdene som lå til grunn for den opprinnelige begjæringen fortsatt gjør seg gjeldende.

LO viser til et notat fra Arbeidstilsynet som gjennomgår tilsyn med virksomhetenes etterlevelse av allmenngjøringen innenfor overnatting, servering og catering. Notatet viser at det i perioden 2018 til oktober 2020 ble gjennomført 2330 tilsyn. Det ble registrert brudd på reglene for lønn i hele 40 prosent av tilsynene. I tillegg ble det registrert brudd på trekk i lønn for innkvartering i 18 prosent av tilsynene.

LO anfører at det vil det være høy risiko for at lønninger og andre tillegg, som i dag er regulert gjennom forskriften, synker langt under tariffmessige standarder dersom det allmenngjorte lønnsgulvet fjernes. LO anfører at dette ikke bare vil medføre økt sosial dumping, men også gi svært uheldige virkninger for tariffbundne virksomheter som vil få en betydelig økning i lavlønnskonkurransen fra ikke tariffbundne bedrifter. LO fremholder at andelen under minstesats er mer enn halvert etter at allmenngjøringsforskriften ble vedtatt, noe som ifølge LO indikerer risikoen for tilbakefall til lønn under akseptable vilkår dersom forskriften ikke

videreføres. LO anfører at hele bransjen befinner seg i en ekstremt krevende situasjon for øyeblikket som vil kunne øke faren for lønnsdumping ytterligere.

LO viser til at Arbeidstilsynets tilsynsstatistikk dokumenterer at det foregår omfattende brudd også på dagens forskrift – noe som klart underbygger det store potensialet for sosial dumping i bransjen.

Høringsrunden

Utkast til forskrift etter LOs begjæring om fortsatt allmenngjøring ble sendt på høring 8. desember 2020 med høringsfrist den 26. februar 2021.

Akademikerne støtter begjæringen av fortsatt allmenngjøring av tariffavtaler.

Arbeidstilsynet viser til tall fra sine tilsyn med kontroll av virksomhetenes etterlevelse av allmenngjøringsregelverket innen overnatting, servering og cateringbedriftene i perioden 2018-2020. I omtrent 32 prosent av tilsynene finner de avvik knyttet til allmenngjøringsregelverket. Arbeidstilsynet vurderer at det fortsatt er behov for allmenngjøring på området, og har ingen øvrige merknader til høringen.

LO Det fremkommer i Tariffnemndas utkast til ny forskrift § 3 (1) bokstav b) at lønnsatsen for unge arbeidstakere på 17 år er kr 120,83. Det riktige skal være kr 120,33, som også er riktig angitt i høringsbrevet. LO har for øvrig ikke noe å tilføye utover det som fremkommer i begjæringen.

NHO har avgitt høringssvar på vegne av NHO og tilsluttede landsforeninger. NHO påpeker innledningsvis at de er opptatt av ordnede arbeidsforhold og at en allmenngjøring innen rammene av allmenngjøringsloven, herunder Norges EØS-rettslige forpliktelser, i enkelte tilfeller kan være et hensiktsmessig virkemiddel. Allmenngjøringsloven stiller krav til dokumentasjon for at utenlandske arbeidstakere utfører arbeid på vilkår som er samlet sett dårligere enn gjeldende tariffavtale mv., jf. § 5. NHO fremhever:

Tariffnemnda har en fakultativ adgang til å beslutte allmenngjøring, noe som innebærer at nemnda må vurdere behovet for allmenngjøring og forholdsmessigheten av det enkelte vedtak sett i forhold til den foreliggende dokumentasjonen.

NHO Reiseliv er imot videreføring av allmenngjøringsforskriften. NHO Reiseliv viser til sitt høringssvar av 2017, og at tall og beskrivelser der fortsatt er relevante. For det første er de imot allmenngjøring av prinsipielle grunner, og mener det må utredes alternative tiltak til å sikre utenlandsk arbeidskraft mot uakseptable lønns- og arbeidsvilkår. For overnattingsbransjen mener de at det ikke foreligger tilstrekkelig dokumentert behov for en slik inngripende forskrift. Når det gjelder serveringsbransjen mener de at forskriften har en uheldig lønnsdrivende effekt fordi den treffer også mange norske arbeidstakere. NHO Reiseliv fremhever i den forbindelse at ifølge lovens forarbeider, jf. Ot.prp. nr. 26 (1992-1993) s. 21, skal nemnda ta hensyn til om et allmenngjøringsvedtak vil få en lønnsdrivende effekt for norske arbeidstakere. I tillegg viser de til den dramatiske situasjonen overnattings- og serveringsnæringen nå står i som følge av koronapandemien. De mener en videreføring av allmenngjøringsforskriften med økte

minstelønnsatser vil kunne ha uheldige konsekvenser i gjenoppbyggingen av næringen som skal skje når vaksiner er kommet tilstrekkelig i gang og pandemien er under kontroll. De frykter at forskriften vil kunne føre til ytterligere tap av arbeidsplasser og flere konkurser.

Dersom Tariffnemnda beslutter å videreføre forskriften, mener de nemnda bør vurdere å beholde de lønnsattsene som gjelder pr. i dag. Det vises til allmenngjøringsloven § 6 første ledd andre punktum, om at Tariffnemnda i særlige tilfeller kan fastsette andre lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av tariffavtalen.

Spekter er prinsipielt uenig i omfanget av allmenngjøring som i dag brukes og den praksis som nå synes å være etablert, der tidligere allmenngjøringsvedtak nærmest automatisk videreføres uten en grundig ny vurdering av om det fortsatt er grunnlag for allmenngjøring for en ny tariffperiode. Spekter fremhever følgende:

Allmenngjøring er et kraftig myndighetsinngrep og må derfor etter Spekters oppfatning kun brukes der det klart er dokumentert at lønns- og arbeidsvilkårene ligger vesentlig under det som må anses som sosialt akseptabelt i Norge. Dersom Tariffnemnda likevel finner å ville videreføre allmenngjøringen vil Spekter uttale at vi er skeptiske til at det allmenngjøres andre bestemmelser enn minstelønnsbestemmelser. Vi har ingen merknader til at minstelønnsattsene justeres i tråd med resultatet fra overenskomstrevisjonen 2020.

Virke viser til tidligere innsendt hørings svar og har ingen ytterligere innspill.

Justis- og beredskapsdepartementet og **Utenriksdepartementet** har ingen merknader.

Tariffnemnda innhentet i forkant av behandlingen statistikk fra SSB over lønnsnivået bransjene som var begjært allmenngjort.

Tariffnemndas vurderinger

Tariffnemnda finner ut fra en samlet vurdering av dokumentasjonen at vilkårene for allmenngjøring er til stede.

Tariffnemnda har særlig lagt vekt på lønnsstatistikken fra SSB. Majoriteten av de utenlandske arbeidstakerne har lønn rundt allmenngjøringsnivået. Nemnda viser videre til at Arbeidstilsynet i perioden 2018 til september 2020 gjennomførte 2330 tilsyn og det ble funnet avvik knyttet til allmenngjøringsreglene i 39 prosent av dem. Nemnda viser for øvrig til vurderingene gjort i vedtak av 12. oktober 2018 som fortsatt gjør seg gjeldende.

Tariffnemnda viderefører forskriften med de reviderte satsene fra mellomoppgjøret i 2021.

Tariffnemndas vedtak

Med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler mv. har Tariffnemnda truffet vedtak om fortsatt allmenngjøring av tariffavtale for overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter.

Tariffnemndas vedtak innebærer at Forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter videreføres med justerte satser.

Oslo, 10. mai 2021

Terese Smith Ulseth
Steinar Holden
Giuditta Cordero-Moss
Andreas van den Heuvel
Kurt Weltzien

Forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter

Hjemmel: Fastsatt av Tariffnemnda 10. mai 2021 med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) § 5.

Kapittel I. Innledende bestemmelser

§ 1. Grunnlaget for allmenngjøring

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Riksavtalen 2020–2022 mellom NHO og NHO Reiseliv på den ene siden og LO og Fellesforbundet på den annen side.

§ 2. Virkeområde og gjennomføringsansvar

Forskriften gjelder for ansatte innenfor overnattingsvirksomhet, serveringsvirksomhet, cateringvirksomhet og lignende på land, med unntak av ansatte som faller inn under Landforpleiningsavtalen og ansatte som organisasjonsmessig hører inn under avtaleområdet til FLT/LO.

Arbeidsgiver og den som i arbeidsgivers sted leder virksomhet som utfører arbeidsoppdrag som nevnt i første ledd skal sikre at bestemmelsene i forskriften gjennomføres.

Forskriften gjelder ikke lærlinger og personer på arbeidsmarkedstiltak.

Kapittel II. Lønnsbestemmelser

§ 3. Lønnsbestemmelse

Arbeidstakere som utfører arbeid som nevnt i § 2, skal ha en lønn per time på minst:

(1) For unge arbeidstakere

a) 16 år: kr 114,08

b) 17 år: kr 123,58

c) 18 år: kr 137,84

(2) Begynnerlønn for arbeidstakere over 20 år/etter 4 md. praksis over 18 år: kr 175,47.

§ 4. Fratrett i lønn for innkvartering i bedriften

Ved fratrett i bruttolønnen for innkvartering i bedriften, gjelder følgende satser:

a) For enkeltrom kr 582,16 pr. måned

b) For dobbeltrom kr 378,64 pr. måned.

§ 5. Regulering av lønn mv. i forskriftens virketid

Tariffnemnda kan endre satsene i § 3 og § 4 som følge av tariffrevisjoner.

Kapittel III. Fravikelighet m.m.

§ 6. Fravikelighet

Forskriften kommer ikke til anvendelse dersom arbeidstaker samlet sett er omfattet av gunstigere lønns- og arbeidsvilkår i henhold til avtale eller etter det lands rett som ellers gjelder for arbeidsforholdet.

Kapittel IV. Ikrafttreden m.m.

§ 7. Ikrafttreden og opphør

Forskriften trer i kraft 1. juli 2021.

Forskriften gjelder inntil Tariffnemnda treffer nytt vedtak. Forskriften opphører likevel å gjelde dersom partene i tariffavtalen ikke har krevet nytt vedtak innen en måned etter at tariffavtalen er avløst av en ny avtale, jf. allmenngjøringsloven § 7.

Forskrift 12. oktober 2018 nr. 1700 om allmenngjøring av tariffavtale for overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter oppheves samtidig med ikrafttredelse av denne forskrift.